

Список використаної літератури

1. Алексеев К. А. Спортивная пресса России XIX — начала XX вв.: историко-типологический анализ: дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10 / Константин Александрович Алексеев. — СПб, 2008. — 257 с.
2. Волобуєва А. М. "Служіння красі людського тіла": видання про фізичну культуру та виховання кінця XIX — початку XX ст. / А. М. Волобуєва // Образ. — 2008. — Вип. 9. — С. 80—84.
3. Вступительная статья // Красота и сила. — 1913. — № 1. — С. 2—3.
4. Голощапов Б. Р. История физической культуры и спорта: учеб. пособ. / Б. Р. Голощапов. — Москва: Академия, 2005. — 312 с.
5. Из истории отечественного голубеводства. — Режим доступа: <http://archivedove.narod.ru/history/1.htm>. — Загл. с экрана.
6. История физической культуры и спорта / Под ред. В. В. Столбова. — Москва: Физкультура и спорт, 1983. — 359 с.
7. Наши цели и задачи // Спорт и игры. — № 1. — 1912. — С. 1.
8. От редакции // Спорт. — № 1. — 1897. — С. 2.
9. Приходько А. И. Журнал "Красота и сила" (1913 г.) и его роль в развитии общественного физкультурного движения в Украине / А. И. Приходько // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. — 2007. — № 12. — С. 118—122.
10. Стефанків Н. Специфика советской спортивной журналистики на примере журнала "Физкультура и спорт" (1922—1990) / Н. Стефанків // Дипломна робота: ХНУ ім. Каразіна. — Харьков, 2004. — 90 с.
11. Цалик С. Автомобильная эпоха в Киеве / С. Цалик. — Режим доступа: http://www.oldkiev.info/chudo_tekniki/pervie_auto_v_Kieve.html. — Загл. с экрана.

В статті розглянуто киевську спортивну пресу дореволюційного періоду, визначено її місце в структурі спортивної періодики Російської імперії, виявлені тематичні сегменти спортивної преси, систематизовані спортивні СМІ міста, описано тематичну та жанрову палітру видань, їх специфіку, склад редакцій. Обозначено типологічні групи киевської спортивної преси, визначено її основні задачі, запропоновано періодизацію спортивної періодики Києва дореволюційної епохи та визначено характерні особливості її функціонування.

This article describes the Kiev sports press pre-revolutionary period, its place in the structure of sports periodicals of the Russian Empire is certain, the thematic segments of the sports press is identified, the sports mass-media of city are revealed, the thematic and genre palette of editions, their specificity, the structure are described. Typological groups of the Kiev sports press are designated, certain its primary goals, it has been suggested a periodization of the sports periodical press of Kiev of the pre-revolutionary epoch and prominent features of its functioning are designated.

Надійшла до редакції 17 лютого 2017 року

УДК 050.48:37(477.53)"1918"

Віра Іващенко,
старший науковий співробітник
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Проблемно-тематична спрямованість статей педагогічного часопису "Нова школа" (за 1918 рік)

Акцентовано увагу на педагогічних періодичних виданнях 1918 р. як джерелі дослідження проблем з історії педагогіки та освіти в регіональному вимірі. Доведено, що окремі номери часопису "Нова школа" містять багатий практичний матеріал не лише для дослідження становлення й розвитку вітчизняної науки про виховання і навчання, а й для з'ясування практичних аспектів викладання окремих предметів у початкових навчальних закладах Полтавської області у складних умовах становлення української державності.

Ключові слова: педагогічна періодика, Полтавщина, дидактично-методичні публікації, історія педагогіки.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення дослідження проблем розвитку української освіти та наукової думки в педагогічній пресі минулого набуває особливого значення, оскільки на той час вона була найоперативнішим і чи не єдиним джерелом інформації, пропаганди нових знань, ідейного впливу на широкі верстви населення України доби національно-

визвольних змагань [6, с. 1]. Теза відомого педагога Ф. Фребеля, який стверджував, що "існує час, коли освіта стає в центрі суспільної уваги", якнайкраще характеризує ставлення до національної освіти в аналізованій період [22, с. 160]. Матеріали психолого-педагогічних часописів 1917—1919 рр. відображають етапи становлення української державності, законо-

давчі й концептуальні засади розвитку освіти новостворених державних інституцій того періоду, котрі "...якщо не вносили щось свого нового, то бодай руйнували старе в системі та організації народної освіти на Україні" [19]. Реконструюючи процес розвитку педагогічної періодики в Україні за часів Центральної ради, Гетьманської держави, Директорії, УНР, можна відтворити й зрозуміти певний алгоритм функціонування педагогічних друкованих органів у 1917—1920 рр., характерний, власне, і для журналу "Нова школа" (у 1918 р. вийшло п'ять номерів). За матеріалами історико-бібліографічного дослідження українських і російських журналів психологічного й педагогічного змісту 1832—1917 рр., що зберігаються у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського (далі — ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського), педагогічний часопис "Нова школа" став поновленим виданням журналу "Педагогічний журнал для вчителів початкових шкіл Полтавщини", який видавало Полтавське земство для вчителів народних шкіл Полтавської губернії з серпня 1914 р. до грудня 1917 р. Останнє число (7—12) за 1917 р. вийшло українською мовою [3]. Попри регіональний характер, типовим для тогочасної української преси було те, що в ній "вобразився єдиний для всієї нації процес кристалізації педагогічної думки, формування основ національної школи. Звернення до ґрунтовного, науково об'єктивного, позбавленого ідеологічних догм, конструктивного вивчення педагогічного досвіду регіональних педагогічних часописів розширить джерельну базу української педагогічної науки, дасть можливість використати їх кращі надбаня в розбудові системи національної освіти в Україні" [10]. Дослідник у галузі теорії та історії педагогіки І. Зайченко наголошує, що саме через пресу реалізується процес формування національної школи (обґрунтування мети, завдань, змісту, методів навчання й виховання, ролі, місця і значення вчителя) [6].

Аналіз останніх досліджень. Джерелознавчу базу досліджень періодичних видань представлено значною кількістю наукових розвідок із широким спектром проблематики. Загалом, документи, безпосередньо присвячені вивченню педагогічної преси (1917—1921 рр.), можна умовно поділити на кілька блоків: історико-бібліографічний аспект наявний у дослідженнях фахівців ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та Науково-дослідного центру періодики Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України [3; 21]. Періодичні видання в контексті дослідження становлення національної школи, національно-патріотичного виховання в педагогічних часописах доби національно-визвольних змагань стали предметом розвідок Л. Березівської, І. Зайченка [6], Т. Завгородньої [4], Т. Коваль [9], Н. Побірченко [7] та інших. Жанрово-типологічні параметри періодизації української педагогічної преси, питання розвитку національної освіти й шкільництва вивчали С. Лобода [10], Н. Кальницька [8], С. Мірошніченко [13]. Бібліотекознавчі аспекти досліджень розвитку педагогічних видань окресленого періоду розглянуто у статтях

науковців ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського Л. Домбровської [2] і Р. Палійчук [18].

Мета статті — на основі аспектного аналізу наявних наукових праць виявити становлення тенденцій розвитку початкової освіти, що знайшли відображення в регіональній педагогічній періодиці, зокрема в журналі "Нова школа". На основі наявних у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського номерів журналу "Нова школа" за 1918 рік визначити проблемно-тематичне наповнення цього жанру джерелознавчої літератури, що дало змогу репрезентувати інноваційні ідеї стосовно подальшого розвитку навчальних закладів початкової ланки освіти. Вибір періодичного видання "Нова школа" зазначеного хронологічного періоду зумовлений потребою акцентувати увагу на регіональному аспекті, тобто необхідно з'ясувати проблемні моменти публікацій освітньої тематики, визначити варіанти їхнього розв'язання тощо.

Вклад основного матеріалу. На сторінках журналу "Нова школа", який виходив із січня до травня 1918 р., друкувалися письменники, митці, освітні діячі Полтавщини: В. Чередниченко, М. Карінцев, Л. Кротевич, П. Левченко, О. Немировський, М. Рудинський, Ф. Чайківський. Усі публікації освітньо-педагогічної та бібліографічної тематики подано в чотирьох розділах: "Статті", "Хроніка", "З життя педагогічних інституцій" та "Бібліографія". Видавці журналу розраховували на певну цільову аудиторію читачів (вчителі, батьки, бібліотекарі), тому професійна тематика на його шпальтах висвітлювалася у контексті проблем регіонального (локального) характеру. Завданням журналу визначено впровадження "в життя методів нової школи, ознайомлюючи читачів з новими течіями в педагогіці. "Центром уваги нашої роботи, — стверджували видавці, — є дитина в усіх її проявах, і тому особливу увагу буде звернуто на психологію (наведено мовою оригіналу. — В. І.) дитячого віку і на справу дошкільного виховання" [14, с. 2 обкл.].

У публікаціях авторів основною була думка про те, що в розбудові системи національної освіти велике значення має насамперед ідеологія "народної школи", від якої залежать усі галузі як духовної (релігія, наука, мистецтво), так і матеріальної культури народу. Особливо актуальними, зокрема й сьогодні, серед них є: "Дошкільниця і вчителька" В. Чередниченко [14], "Теорія і практика трудового навчання в Європі і Америці" М. Карінцева [14; 15; 16], "Думки з приводу анкети журналу "Нова школа" щодо навчання релігії в школі" О. Немировського [14; 15], "Життєва система навчання грамоти" Л. Кротевич [15], "Програма і тези доповідей наради в справі організації народної освіти на Україні, скликаній Генеральним Секретаріатом у Києві на 15—20 грудня 1917 року" [16].

Важливим джерелом для дослідження історії регіональних аспектів розвитку педагогіки є нариси про істориків, етнографів, художників Полтавського краю. Матеріали свідчать про орієнтири українських освітян того часу, переконання і діяльність яких формували світоглядні засади науки, освіти, культури [14, с. 79]. У публікаціях порушено мовно-правописні

теми, проблеми фахової самоосвіти вчителів, подано бібліографічні огляди й критику навчальної літератури для дітей, періодичних освітянських видань. Окрім того, редакція відводила багато місця для публікацій методичних матеріалів, статей з історії педагогіки, присвячених вшануванню пам'яті Т. Шевченка [15; 16].

Зміст публікацій передусім акцентовано на плеканні ідей української державності й формуванні відповідної морально-духовної атмосфери у середовищі вчителів та їхніх вихованців. У хронікальному відділі друкувалися відомості про педагогічні з'їзди, наради та діяльність педагогічних товариств у Полтаві та повітових містах. Нариси присвячено педагогічним з'їздам і нарадам, що відбулися у Полтаві й Києві. У резолютивній частині матеріалів коло нагальних питань і перетворень майже тотожне: створення Української Учительської Спілки, організація педагогічних рад, живий і тісний зв'язок сім'ї та початкової школи на основі сполучної ланки — батьківського комітету, розроблення навчальних посібників для шкіл, підтримка установ позашкільної освіти, зокрема відкриття шкіл для дорослих [15].

Ураховуючи те, що більшість педагогічних періодичних видань того часу друкували статті, методичні матеріали, анонси, нариси, акцентуватимемо увагу на тих публікаціях, що кумулюють освітню проблемно-орієнтовану тематику в теоретичному й практичному аспектах.

Насамперед виокремимо статті з актуальних питань розвитку школи в новому її змістовому наповненні, зокрема започаткування гуртків з вивчення рідного краю, потребу створення яких обгрунтував відомий археолог, історик, мистецтвознавець М. Рудинський; доцільність відновлення діяльності осередків "Просвіти" на Полтавщині [14; 15]. Матеріали здебільшого торкалися становища, прав та обов'язків українських освітян, організаційного, фінансового й законодавчого забезпечення дошкільної освіти; автори також порушували питання про значення і завдання дошкільного виховання, нерозуміння важливості цієї ланки освіти, незначний відсоток "слухачок-українок" у Фребелівському Педагогічному Інституті, випускниць якого "звичайно порівнюють з няньками" [14]. У руслі концепції дошкільного виховання Л. Харді В. Чередниченко зазначає, що "дошкільницею (вихователем дитячого садка. — В. І.) може бути тільки освічена жінка, яка має щирю любов до малечі, добре ніжне серце і яка відчуває у собі стремління до цієї праці" [14, с. 4]. До нетрадиційних методів розвитку початкової освіти належать так звані години творчого розповідання [14, с. 21]. Їх вводили до курсу викладання мови та історії; основу становила народна творчість, в якій "одбивається не особа автора, а дух цілого народу" [15, с. 24]. Виокремлено жанрову та видову різноманітність творів, зауважено, що поєднання їх різних елементів розвине у дітей особистісно-смыслову емпатію, розширить знання з "країнознавства" [15, с. 36].

За рівнем значущості вартій уваги опублікований у трьох номерах "Нової школи" цикл статей М. Карінцева "Теорія і практика трудового виховання в Європі і Америці". Значний за обсягом та інформаційно насичений виклад основних положень нової "трудової" школи в руслі концепції прагматизму (Д. Дьюї, Ф. Паркер), громадянського виховання (Г. Кершенштейнер) має стати теоретичним підґрунтям нових українських шкіл. Привертає увагу акцент, зроблений на наукових працях щодо теоретичної розробки і практичного впровадження нових методів і форм викладання навчальних дисциплін: "Суть трудової школи в тому, аби при мінімумі учбового матеріалу здобути максимум вправ, здатностей і вітхи колективною працею на громадській роботі демократії" [14, с. 7].

Компаративний аналіз двох концепцій (традиційної та нової) розпочинається з обладнання класної кімнати, де все зроблено для того, щоб дитина "слухала", центр уваги розміщено "поза дитиною". Основними постулатами нової школи є навчання життям і через життя, управління діяльністю дитини, формування художніх тенденцій з "інстинкту мови і інстинкту творчості" [14, с. 11, 16]. Центральною фігурою освітнього процесу Д. Дьюї визначає дитину, і зміст навчання має відповідати її інтересам. Роль "виховача" — задовольнити природну цікавість дитини, оточити її таким середовищем, яке б найбільше сприяло збудженню жаги до знань [15, с. 46]. Виховання має спиратися на досвід дитини і виходити з її інстинктів. Виховання, власне, має бути безперервним розширенням цього досвіду. Педагогічні ідеї Д. Дьюї реалізував на практиці Ф. Паркер, створивши при університеті в Чикаго школу виховання [15, с. 44]. У центр шкільної справи він виніс не систематичне навчання, а особистий досвід, принцип "демократизму", в якому поєднано відповідальність і свободу учня. Таку практику і досвід, на його думку, можна здобути за допомогою ручної праці, трудового навчання, відповідного методичного забезпечення навчальною літературою, користування якими "не так втомлює шкільників, як користування нашими книжками. Ясно, що більша користь розумові й душі дитині прочитати 10—20 сторінок по книзі, ніж "вивчити", "запам'ятати" 1—2 сторінки. І таке читання цікавіше, ніж "зубрежка" [16, с. 3]. Діти мають ознайомитися з якомога більшою кількістю видів праці (прикладі з курсу природознавства, зоології, що вчать спостерігати та вивчати флору й фауну рідного краю). Варто зазначити, що особливу увагу в моделі школи Ф. Паркера приділено вивченню промислового життя країни [15; 16]. Щоб довести переваги трудового характеру, способів засвоєння навіть загального знання (літератури, фізики), наведено порівняльну характеристику методів вивчення літератури у традиційній школі та школі Паркера [16, с. 9].

Отже, діяльність людини є джерелом її знань, а тому сутність навчання полягає у реалізації положення "вчитись шляхом дії": знання, які людина здобуває через дію, допомагають розв'язувати нові

проблеми. Часто повторювані подібні ситуації й подібні розв'язки формують навички, які полегшують подальші дії. З цієї тези випливає й важлива для навчання ознака: вміння використовувати попередній досвід у нових ситуаціях [16, с. 15].

Тематика статей другого і частково третього номерів журналу розкриває роль Т. Шевченка в українській історії, висвітлює формування культу Кобзаря як "біблійного пророка". Саме ця постать уособлює прагнення народу до свободи та державності. Визнання поета духовним батьком нації свідчить про значущість для всіх українців цього архетипу. Більша частина народу в провінційних містах вела спосіб життя, що ґрунтувався на патерналістських моральних цінностях сільської громади. Архетип "батько" як відображення мудрості, розуміння та знання має найбільшу силу переконання і виникає, коли народ потребує допомоги чи авторитетної поради. Саме таким "батьком" постає на шпальтах журналу Тарас Шевченко [15, с. 15—19]. Відзначення роковин Т. Шевченка, яке збіглося з початком революційних перетворень, сприймалося як своєрідний символ оновлення, можливість, яку українці мають використати для докорінної зміни національно-політичної ситуації. Постає Шевченка спонукала до рефлексій щодо виконання його заповітів. С. Щепотьев у статті "Тарас Григорович Шевченко — національний пророк України" зазначав, що воля, яку проповідував Кобзар, зовсім скоро запанує у людських оселях. Постає Кобзаря, його здатність передбачати майбутнє стала частиною народної міфології. В контексті революційних подій культ Тараса Шевченка був особливо важливим та актуальним як культ пророка, який провів відродження, становлення нової вільної України [15, с. 18]. Про заходи, присвячені вшануванню поета, які організувала Полтавська центральна "Просвіта", також йшлося у публікації "Святкування Шевченківських роковин Полтавською Юнацькою спілкою" [16, с. 44—45].

Висновки. На основі змістово-тематичного аналізу статей журналу "Нова школа" досліджуваного періоду можна стверджувати, що:

1) педагогічний часопис, попри незначну кількість номерів, що побачили світ, сконцентрував на своїх шпальтах значний інтелектуальний потенціал громадських і педагогічних діячів того часу, які намагалися популяризувати та поширювати інноваційні ідеї, сприятливі для становлення нової моделі українських загальноосвітніх шкіл;

2) публікації з різноманітних питань освіти свідчать про широкий спектр пошуків тогочасних фахівців; ці матеріали і сьогодні є цінним джерелом для вивчення історії виховання та навчання школярів;

3) відбулася консолідація зусиль педагогічної преси регіонального характеру в контексті реінтеграції організацій "Просвіта" в навчальний простір Полтавщини, які суттєво впливали на культурно-просвітницьку діяльність закладів позашкільної освіти в Полтаві, районних містах та селищах для налагодження взаємодії зі школами для навчання дорослих;

4) історична дистанція уможливила об'єктивний погляд на широкий спектр наявних на той час концепцій функціонування початкової школи, її дидактичного, методичного забезпечення на конкретному історичному етапі розвитку суспільства.

Список використаної літератури

1. *Березівська Л. Д.* Ідея національно-патріотичного виховання школярів у добу Української революції: за матеріалами журналу "Вільна українська школа" (1917—1920) / Л. Д. Березівська // Рідна школа. — 2016. — № 1 (1033). — С. 57—62.
2. *Домбровська Л.* Науково-інформаційний потенціал українських журналів педагогічної тематики другої половини XIX — початку XX століття: з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського / Л. Домбровська // Вісник Книжкової палати. — 2010. — № 2. — С. 1—5.
3. *Журнали психолого-педагогічної тематики XIX — початку XX ст.* з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського : іст.-бібліогр. дослідження / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Мацібора Н. Г., Іващенко В. М., Бондарчук О. Б., Домбровська Л. В., Палійчук Р. І., Гулак В. М. ; наук. ред. Рогова П. І. ; бібліогр. ред. Наконечна З. І. ; літ. ред. Домбровська Л. В. ; наук. консультант Сніцарчук Л. В. ; рецензенти: Зайченко І. В., Добко Т. В. ; відп. за вип. Мацібора Н. Г.]. — Київ : Четверта хвиля, 2009. — 125 с.
4. *Завгородня Т. К.* Педагогічна журналістика західноукраїнських земель і проблеми шкільної дидактики (1918—1939 рр.) // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. другої Всеукр. наук.-теорет. конф. 21—22 грудня 1994 р. ; Ред. кол.: М. М. Романюк (відп. ред.) [та ін.]. — Львів; Житомир, 1994. — С. 88—90.
5. *Зайченко І. В.* Питання української національної школи в педагогічному журналі "Світло" / І. В. Зайченко // Педагогіка і психологія. — 1994. — № 3. — С. 127—136.
6. *Зайченко І. В.* Проблеми української національної школи у пресі (друга пол. XIX — поч. XX ст.) / І. В. Зайченко ; за ред. М. Д. Ярмаченка. — Львів : [б. в.], 2002. — 344 с.
7. *Історія педагогіки / За ред. проф. М. В. Левківського, докт. пед. наук О. А. Дубасенюк.* — Житомир : Житомирський державний педагогічний університет, 1999. — 336 с.
8. *Кальницька Н. Д.* Періодичні видання махновського руху 1917—1921 рр. / Н. Д. Кальницька, О. М. Шишкова // Історичні записки. — 2012. — Вип. 34. — С. 85—90. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Istz_2012_34_15. — Назва з екрана.
9. *Коваль Т. В.* Журнали України 1917—1928 рр. у фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як історико-книгознавче джерело : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Тетяна Володимирівна Коваль ; наук. керівник Слободяник Михайло Семенович ; Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. — Київ, 1998. — 17 с.
10. *Лобода С. М.* Українська педагогічна періодична преса XX століття : історико-бібліогр. дослідження / С. М. Лобода ; Держ. закл. "Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка". — Луганськ : Вид-во "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2010. — 120 с.
11. *Лобода С. М.* Педагогічна преса як чинник формування педагогічної творчості вчителя в історії розвитку української освіти (XX століття) : дис. ... докт. пед. наук / Світлана Миколаївна Лобода ; наук. консультант

- В. С. Курило ; Луганськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — Луганськ, 2010. — 464 с.
12. *Маловідомі джерела української педагогіки (друга половина XIX—XX ст.)* : хрестоматія / Упоряд. : Л. Д. Березівська та ін. — Київ : Наук. світ, 2003. — 418 с.
 13. *Мірошніченко С. В.* Педагогічний часопис "Наука и школа" (1915—1917 рр.): Започаткування, видавничо-редакторський корпус, проблемно-тематична спрямованість / С. В. Мірошніченко // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер.: "Історія та географія". — 2012. — Вип. 44. — С. 126—129. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ist_2012_44_30. — Назва з екрана.
 14. *Нова школа*: Видання Полтавської губерніяльної Управи. — Полтава, 1918. — № 1.
 15. *Нова школа*: Видання Полтавської губерніяльної Управи. — Полтава, 1918. — № 2.
 16. *Нова школа*: Видання Полтавської губерніяльної Управи. — Полтава, 1918. — № 3.
 17. *Орлик О.* Журнальні видання 20—30-х років XX століття як джерело дослідження видавничої справи в Україні / Олена Орлик // Вісник Книжкової палати. — 2009. — № 6. — С. 37—40.
 18. *Палійчук Р. І.* Роль часопису "Вільна українська школа" (1917—1919 рр.) у реформуванні шкільної освіти в Україні / Р. І. Палійчук // Таврійський вісник освіти. — 2015. — 2 (50). — С. 263—271.
 19. *Сірополко С.* Історія освіти в Україні / Степан Сірополко. — Київ : Наук. думка, 2001. — 912 с.
 20. *Сухомлинська О. В.* Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О. В. Сухомлинська. — Київ : АПН, 2003 — 68 с.
 21. *Українські часописи Львова 1848—1939 рр.* : іст.-бібліогр. дослідж. : у 3 т.
- Т. 2. : 1901—1919 рр. / уклад. Романюк М. М., Галушко М. В. — Львів : Світ, 2002. — 692 с.
22. *Фельдштейн Д. И.* Проблемы психолого-педагогических наук в пространственно-временной ситуации XXI века / Д. И. Фельдштейн // Мир психологии. — 2012. — № 4 (72). — С. 160—178.
- Акцентовано внимание на педагогических периодических изданиях 1918 г. как источнике исследования проблем по истории педагогики и образования в региональном измерении. Доказано, что содержательное наполнение отдельных номеров журнала "Новая школа" представляет богатый практический материал не только для исследования становления и развития отечественной науки о воспитании и обучении, но и для выяснения практических аспектов преподавания отдельных предметов в общеобразовательных школах Полтавской области в сложных условиях становления украинской государственности.*
- The attention to Ukrainian pedagogical press in 1918 as a source of problems for the history of education research, justifying the need for the formation of a new model of secondary education. It is proved that the substantive content of this magazine contains a wealth of practical material not only for the study of the formation and development of national pedagogy, but also to clarify the practical aspects of teaching of certain subjects in primary schools of the Poltava region, which operated in difficult conditions of formation of Ukrainian statehood.*

Надійшла до редакції 9 березня 2017 року

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ТА ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ

УДК 023.4:027.54.021](477.54-25)ХДНБ](092)

Дослідник за покликом душі: до ювілею Н. І. Капустіної

Наталія Іванівна Капустіна належить до когорти короленківців, які зберігають та примножують здобутки Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка (ХДНБ), прагнуть найкраще

репрезентувати її діяльність та розширити зв'язки з іншими установами як в Україні, так і поза її межами. Понад 35 років власного життя фахівець віддала бібліотечній справі, обравши шлях дослідника.

Наталія Іванівна народилася 18 липня 1957 р. у м. Красногвардійськ Автономної Республіки Крим (АРК), а перші кроки на професійній ниві розпочала після закінчення 1974 р. середньої загальноосвітньої школи м. Джанкой, працюючи на посаді завідувача бібліотеки рідного міста. Після завершення навчання у Харківському державному інституті культури на бібліотечному факультеті і присвоєння кваліфікації "бібліотекар-бібліограф" за спеціальністю "Бібліотекознавство і бібліографія" 1979 р. повернулася до АРК, де працювала в ЦБС для дітей м. Сімферополя на посаді старшого бібліотекаря.

Починаючи з 1981 р., Наталія Іванівна пов'язала власну долю з Харковом — містом, в якому пройшли її студентські роки, повніше розкрився організаторський хист, неабиякі наукові, методичні та творчі